י שבט תשע"ה פרשת "בשלח" <u>כניסת שבת</u> – 16:52 צאת שבת – 17:50 גיליון מס'

אני ה' בעתה אחישנה בהסתכלות פיזיקאלית

ציוויו הראשון של הקב"ה אל עם ישראל במעמד הר סיני הוא "אנוכי ה' אלוקיך". זהו גילויו הראשוני של הקב"ה לעיני כל ישראל. ציווי זה הוא אחד מיסודות האמונה, שכן ציווה משה את ישראל "וידעת היום והשבות אל לבבך.. ועל הארץ מתחת אין עוד" וכמו כן אנו אומרים מדי יום ביומו את המשפט השגור על פינו "שמע ישראל.. ה' אחד". מהו אותו 'יחוד ה" שעלינו לדעת ולהשיב אל לבבנו? בקצרה- העולם נברא יש מאין. ממילא בתוך היש ניתן למצוא את האין. אין הוא מנותק ממנו. א"כ מדוע אנו מדמים את היש כדבר העומד בפני עצמו? מדוע אנו רואים עולם כמנהגו נוהג ואין אנו רואים את הכוח האלוהי השופע בו? את האין המצוי בו? על כך, ענו המקובלים באומרם: 'צמצום'. הקב"ה קרוי 'אל שדי' "שאמר לעולמו די" כך מסבירים חז"ל. כשרצה הקב"ה לברוא עולם (מלשון העלם) "צמצם" הוא את עצמו. וכך לשון האר"י "כשעלה ברצון המאציל לברוא את העולמות, לא היה שום מקום פנוי כדי עמידת העולמות, לפי שאור המאציל היה מתפשט עד לאין סוף. ולכן צמצם אורו מיניה וביה.. והעלה את האורות מן הנקודה האמצעית וסילקן לצדדים, ובזה נעשה מקום פנוי *לעמידת העולמות".*על דברים אלו אנו אומרים 'אין עוד מלבדו'. כיוון שהבריאה לא מחויבת מצד הקב"ה אלא ברצונו בחר לבוראה. וכך כותב הרמח"ל בספר 'דעת תבונות' "כיוון שאין המציאות המחודש ממנו ית' מוכרח אליו כלל, אם כן הרי הוא נתמך רק על מה שרצונו הפשוט רוצה בו.. רק רצונו וגזירתו זאת הוא המקום לכל הנמצאים, וזולת זה לא היה מקום כלל". עפ"י דברים אלו הבריאה לא מחויבת ולא הכרחית. בעצם, הכל אחד. המציאות היא אחדותית ולא מפורטת. היא נדמית לנו ככזאת אך אין זה כי אם בעיני הבשר. מצד האמת, היש יונק מן האין שהוא אינסופי. אחדותי. על כך כותב הרב קוק:"*ההשקפה המאחדת רואה את כל החזון של הנמצאים מופרדים זה מזה* רק בתור טעות החוש, ומיעוט ההארה, אבל אמיתות המציאות היא רק אחדות גדולה, הנמצאים הרבים ושונים הם רק גילויים מיוחדים, איברים שונים וגוונים שונים של אותה החטיבה האחדותית, בהשקפת האחדות מביטים על הכל, ואז ממילא מתמצא חשבון הטוב, כי הכל *ביחד בוודאי הוא הטוב בתכלית הטוב* ..." הרב מתכוון בדברים אלו לגילוי היחוד. הרע שנדמה כשולט יתברר לעתיד לבוא רק כגרזן ביד החוצב. הטוב הוא השולט ואין הרע כי אם כפוף אליו ומשמש אותו. הוא האמצעי לגילוי הטוב. א"כ בהסתכלות אחדותית נגלה את הטוב שהיטיב אתנו הקב"ה. על כך נאמר "אודך ה' כי אנפת בי" זהו גילוי היחוד. שאין כל מונע אוטונומי להטבה האלוקית. זהו שלב העתיד לקרות באחרית הימים. בזמן הגאולה, האנושות מגיעה לתודעת האחדות. בלשון המקובלים השתוות עם היוצר. מפרש המלבי"ם את הפסוק בזכריה "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.. פירוש המים שיכירו כולם אחדות הבורא ואמיתת האלוהות..". את הפסוק בישעיהו "אני ה' בעתה אחישנה" דרשו חז"ל זכו 'אחישנה', לא זכו בעתה. זהו יישוב הסתירה בפסוק. משמעות 'בעתה', שהגאולה עתידה במועד מסוים להופיע. זהו במועד שתוכנן מקדמת דנא. אמנם ישנה אפשרות התלויה בבני האדם, ליצור מצב שהגאולה תבוא בטרם עת ועל כך נאמר 'אחישנה'. אם הרע משמש לגילוי הטוב, ישנה יכולת לאדם לגלות את הטוב ושליטתו ללא כל תגבורת הרע. גילוי זה ייעשה ע"י דרכיהם ומעשיהם הטובים של הנבראים.

במאמר זה נעסוק בשני אופני הגאולה –בעתה ואחישנה לאור חוק היסודי בפיזיקה הנקרא חוק שני של תרמודינמיקה ותאוריה אינפורמציה (ידיעה).לפני שנתחיל בהסבר אבהיר את החוק האנטרופיה ואת המושגים הקשורים בו.

חוק האנטרופיה

חוק האנטרופיה ידוע גם כחוק השני של תרמודינמיקה- ענף בפיזיקה, העוסק בחקר אנרגיה וחום. החוק קובע שבמערכת סגורה האנטרופיה (שהיא מתארת את מעברי החום) יכולה רק לעלות. מושג האנטרופיה מופיע גם בענף אחר של פיזיקה, הנקרא פיסיקה סטטיסתית. הוכח שהגדרות של האנטרופיות השונות מתלכדות. מה שמאפיין את האנטרופיה זה הקשר שלה לסדר: ככל שאנטרופיה גדלה, האי-סדר עולה. למשל, אם נראה שתי תמונות, שבאחת נראית כוס שלמה ובשניה שברים ורסיסים (כאשר ברור ששברים הם יותר אי-סדר מכוס השלמה), אנו בטוחים שהכוס השלמה, המערכת המסודרת, קדמה לשברים (האי-סדר). והסיבה לכך היא שאנטרופיה או אי - סדר יכולים רק לעלות. (במאמר מוסגר ניתן לראות את חוק האנטרופיה כחץ הזמן). דוגמא נוספת: ניקח שני סוגי גז הנמצאים בכלי סגור והמופרדים זה מזה בעזרת מחיצה. אם נסיר את המחיצה, הגזים, כעבור זמן מה, יתערבבו זה בזה.

מהי המשמעות של "סדר" ו"אי-סדר"? נניח שיש לנו כדורים אדומים ולבנים. מספר האפשרויות להזיז את הכדורים, כך שאדומים ולבנים ישארו מופרדים, הוא קטן בהרבה ממספר אפשרויות להזיז את הכדורים ללא הקפדה על ההפרדה. "האי-סדר" מתבטא במספר האפשרויות להזיז את הכדורים מבלי לשנות את התבנית הכללית.

מושג נוסף הקשור לאנטרופיה היא סימטריה.

...בא...

המשך מעמוד קודם:

מושג הסימטריה

מושג סימטריה הוא מושג מתמטי המאפיין דימיון עצמי. נתבונן על סימטריה מרחבית. כאשר מפעילים פעולה על עצם כלשהו (למשל, מסובבים סביב נקודה מסוימת או מזיזים את החלקים ממנו הוא מורכב) צורת העצם אינה משתנה. למשל ניקח כוכב. ניתן לסובב אותו חמש פעמים וכל פעם צורתו אינה משתנה. אנו אומרים שהוא סימטרי מסדר 5. לגביש למשל ישנה סימטריית הזזה. אם נזיז את האטומים של הגביש צורתו לא תשתנה בגלל המחזוריות שבו. למושג סימטריה ישנה חשיבות רבה בענפים שונים של הפיזיקה והכימיה.

נחזור לדוגמא של הכדורים. נניח שיש לנו 3 כדורים. קיימות שש אפשרויות להזיז אותם. לסימטריה הזאת קוראים סימטריית תמורה. מקובל לחשוב שמערכת סימטרית היא יותר סדורה, למשל גביש. אבל מפתיע שדווקא באנטרופיה המירבית, כאשר מגיעים לאי- סדר מירבי, הסימטריה היא מירבית. ניתן להדגים את הקשר בין אי-סדר לסימטריה בהתנהגות של חברה. נתייחס לחברה כמערכת, כאשר חברים של אותה החברה הם מרכיבים של אותה המערכת. נניח שכל החברים של אותה החברה הם "זהים", כך שלא ניתן להפריד ביניהם. ברור שחברה כזאת נמצאת במצם "זהים", כך שלא ניתן להפריד ביניהם. ברור שחברה כזאת נמצאת במצב של סימטריה מירבית או אי-סדר מירבי. מאידך, אותה המערכת נמצאת במצב תפקידים מוגדרים, יש סדר מופתי (אנטרופיה קטנה), אבל גם הסימטריה נמוכה. מכאן, במצב של אנטרופיה מירבית שהיא אי-סדר מירבי, הסימטריה היא מירבית. כל שינוי קטן של המערכת לא משנה אותה וזאת הכוונה היא מירבית. כל שינוי קטן של המערכת לא משנה אותה וזאת הכוונה לסימטריה בסדר אין סופי ומערכת מגיעה לרמת פשטות מירבית.

אינפורמציה (ידיעה) ואנטרופיה אינפורמטיבית

בשנות ה-50 של מאה קודמת פותחה על ידי קלוד שאנון תאורית האינפורמציה (ידיעה). במסגרת אותה התאוריה הוגדר מושג המכונה אנטרופיה אינפורמטיבית. בדומה לאנטרופיה פיזיקאלית (שהוגדרה לעיל), האנטרופיה אינפורמטיבית הינה מדד לאי-ודאות של האוביקט הנחקר. האנטרופיה האינפורמטיבית והאינפורמציה הם גדלים הפוכים. ככל שאי ודאות אודות האוביקט הנחקר גדולה יותר (אנטרופיה גדולה), האינפורמציה קטנה, ולהיפך. במילים אחרות, האנטרופיה מקבלת ערך מינימאלי כאשר האי-ודאות היא מינימאלית, וערך מירבי כאשר כל הערכים של מרכיבי האוביקט הנחקר, מתקבלים בהיסתברויות שוות. עד כה אין הגדרה מדעית למושג האינפורמציה (ידיעה), למרות זאת באופן אינטואיטיבי אנו מבינים. נורברט וינר, אבי תורת הקיברנטיקה, נתן את ההסבר הבא: "אינפורמציה (ידיעה) היא התוכן שאנו קולטים מהעולם החיצוני, בתהליך ההכרה של העולם". ההסבר של וינר מרמז על האוביקטיביות של הידיעה ללא תלות בתודעת האדם. ניתן להתייחס לאינפורמציה כאפיון של אוביקט הנחקר (או מערכת). כאשר הידיעה אודות המערכת היא מירבית האנטרופיה של המערכת היא מינמאלית ושווה לאפס. כאשר שאנון הגדיר את המושג האנטרופיה אינפורמטיבית הוא אינו קישר אותה לאנטרופיה פיזיקאלית (השם ניתן בגלל דימיון מבחינה מתמטית). היום מדענים רבים סבורים שקיים קשר הדוק בין אנטרופיה פיזיקאלית ואנטרופיה אינפורמטיבית. אם כן, יש לעובדה הזאת מסקנה מרחיקת לכת –ככל שהידיעה אודות המערכת מירבית, המערכת תמצא באנטרופיה השווה לאפס, שפירושה סדר מירבי.

ייתכנות שני אופני הגאולה

לאור הגדרות לעיל, ניתן להסביר את שני אופני הגאולה - בעתה ואחישנה. במהלך הטבעי, לפי חוק השני של תרמודינמיקה מגיע כל היקום למצב של אחדות (או השתוות ליוצרה) כאשר האנטרופיה היא מירבית, אי סדר מוחלט. יחד עם זאת סימטריה מירבית המצביעה על האחידות (האחדות). זו היא בחינה של בעתה. גאולה מתוך אובדן וכיליון. לעומת זאת ניתן להגיע לגאולה באופן "אחישנה" כאשר הידיעה עצמה מקטינה את האנטרופיה לאפס ונוצר מצב של סדר מירבי שגם הוא מצב של סימטריה מירבית ומצב של אחדות (באופן השתוות ליוצרה). הידיעה כאמצעי להשגת האחדות באחרית הימים מרומזת בפסוק "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

שבת שלום , שמריהו קידר לעילוי נשמת חיותה חנה ז"ל בת יעקב ברל

<u>פרויקט "מתחפשים בגיל"</u> יוצא לדרך – זו השנה הרביעית

לקראת חג הפורים המתקרב, "יד משהם" שמחה לבשר כי גם השנה יופעל פרויקט השאלת תחפושות "מתחפשים בגיל" ע"ש גיל שלמה טלמור ז"ל.

השנה, התחדשנו במלאי של תחפושות ואביזרים, גם למבוגרים ולבני/בנות נוער!

מהן מטרות הפרויקט?

שתי מטרות לפרויקט: הראשונה - הנצחת זכרו של חברנו, גיל שלמה טלמור ז"ל, תושב שוהם, שנפטר לאחר מחלה קשה. השנייה – איסוף תרומות ל"יד משהם" לקראת חג הפסח. בשנה שעברה נאספו למעלה מ- 4.000 ₪!

מי יכול לשאול תחפושות?

כוווולם - לא משנה איפה גרים או כמה מרוויחים- כולם מוזמנים להגיע!

איפה התחפושות?

בבית משפחת גרינברג, רח' הסלע 1 ה' (קרוב ל"יש").

איך שואלים תחפושות?

מתאמים הגעה עם תמי גרינברג בטלפון -054 4979406, או עם מוריה טלמור בטלפון -054 6355876, בוחרים תחפושת ממלאי התחפושות העשיר ומחזירים אותה אחרי פורים.

ממתי ניתן לשאול תחפושות?

(ז' שבט) 27.1.15

כמה זה עולה?

אנו ממליצים לתרום 10 ₪ לתחפושת. כל התרומות מועברות ל"יד משוהם" לצורך רכישת מזון לפסח.

תחפושות שאין לכם צורך בהן - יתקבלו בשמחה!

חפשו אותנו בפייסבוק – "מתחפשים בגיל". Yad.mishoham@gmail.com לפרטים נוספים:

מבצע משלוחי <mark>מנות תשע"ה</mark>

כמידי שנה, קהילת שוהם שולחת משלוחי מנות ותורמת ל"יד משוהם" ולקרן "רון".

ב"ה בקרוב יפורסם קישור לטופס הרישום האינטרנטי למבצע.

לרשות המתקשים בר<mark>ישום האינטרנטי יעמדו</mark> סטודנטים שיעזרו במילוי הטפסים.

מצטרפים חדשים, מי ששינו <mark>כתובת, ביהכנ"ס או</mark> דוא"ל, וכן המעוניינים <mark>לקבל פרטים לגבי המבצע</mark> מתבקשים לשלוח הודעה לכתובת

14adar@gmail.com

או ליצור קשר עם גילה בטל' <mark>052-4219191</mark>

לדעת להרפות / הרב יוני לביא

למרות הדממה שהיתה במטבח הוא הרגיש כאילו הן קוראות ומדברות אליו. הסוכריות הצבעוניות שבצנצנת הזכוכית חייכו וקרצו, הזמינו ופיתו. 'בוא, חמוד, קח כיסא וטפס אלינו", לחשו, "אף אחד לא ירגיש, אמא לא תדע. קצת מתוק בפה זה בדיוק מה שאתה צריך עכשיו...'. למרות שרק לפני שבוע חגג יום הולדת ארבע הוא גרר בעצמו את הכיסא הכבד, טיפס על השיש והוריד את הצנצנת מעל המקרר. המכסה הוסר בקלות והשביל אל האוצר נראה מבטיח ומזמין. אלא שבמפתיע הבעיה התגלתה דווקא בדרך החוצה. הוא פשוט לא הצליח לשלוף את היד מן הצנצנת... הוא משך והתעקש, סובב והתאמץ, אך גם אחרי דקות ארוכות של מאמצים כואבים ומתסכלים, היד נשארה תקועה עמוק בפנים. קול בכיו הרועם מילא את החדר והזניק את האמא שתקוותה לחטוף שנת צהריים קצרה נגוזה באחת. מבט חטוף הספיק לה כדי להבין את הסיטואציה הבעייתית. מניסיון העבר היא ידעה שאפשר להשתמש בסבון כלים או בשמן זית כדי להקטין את החיכוך ולאפשר ליד להישלף מבין המצרים. זה מה שהיא עשתה כאשר טבעת הדוקה נתקעה לה על האצבע הלא נכונה. אלא שהפעם הרעיון שהבריק במוחה היא פשוט הרבה יותר. "חמוד שלי, תניח לסוכריות בבקשה. תפתח את היד". הילד הבוכה הביט באמו ומילא את הפקודה בצייתנות. כמו קסם, בתוך שניה אחת, היד החליקה החוצה בקלות...

השריר המכווץ

כשתינוק חדש מגיח לאוויר העולם הידיים שלו קפוצות בחוזקה. העולם כולו, כביכול, מקופל בכף ידו ומוחזק אצלו. לא בקלות הוא יהיה מוכן להרפות מן האוצר שברשותו. שמונים שנה חולפות ומגיע הרגע בו הוא עוצם את עיניו ונפרד מיקיריו למנוחת עולמים. עכשיו ידיו כבר פרושות לרווחה. לקח לו חיים שלמים כדי להבין את מקומו האמיתי. לדעת שאפילו מה שנדמה לו בוודאות כשלו - אינו שלו באמת.

לאורך מסע החיים נפגש יהודי בשורה ארוכה של דברים שגורמים לו לאמן את **שריר ההרפיה**. זהו שריר מיוחד בנפש הזקוק לתרגול בלתי פוסק כדי להפוך ל**גמיש ומשוחרר**.

זה מתחיל ממה שקורה כל יום. בן אדם נאלץ להפסיק שלוש פעמים את מרוץ יומו, להרפות מן המרדף אחר הכסף וההישגים, ולהתייצב בתפילה מול ריבונו של עולם. הוא אומנם מפסיד זמן עבודה יקר וכל הפגישות והעיסוקים נאלצים להמתין, אבל דקות האיכות הללו יעזרו לו לחזור אל הכביש המהיר של החיים ישר, אמיתי ומדויק יותר.

מתברר שאי אפשר להסתפק בזה ובכל שבוע יש צורך בפסק זמן משמעותי יותר. **יום שלם** של הרפיה. האדם לוקח צעד אחורה ומניח לעניני החומר והזמן, ואפילו לא מדבר עליהם. זו ההזדמנות לנפש לקבל את חלקה, למצברים להיטען באנרגיה רוחנית, ולשוב אל ימי המעשה כשהעולם הפנימי הרמוני ומסודר יותר.

פעם בשנה, בדיוק בזמן האסיף, ברגע בו היבול בשיאו והלב של אדוני האדמה מלא סיפוק על ההצלחה הגדולה, הוא חייב להרפות. למשך שבוע שלם הוא נוטש את ביתו המפואר והנוח ויוצא אל הטבע. הוא ישן בדירת עראי ומביט בכוכבים הקורצים מן הסכך. פעם בשבע שנים יש צורך בצעד דרסטי אף יותר - שמיטת עבודת האדמה לגמרי, ונתינת מקום של כבוד למרחבים אחרים של החיים ושל הנפש.

לאפשר לאלוקים להיכנס

האם קל לאדם להרפות? ממש לא. הוא מרגיש בתוכו התנגדות פנימית לצעד הזה. לעיתים אף מקנן בליבו חשש ופחד. 'מה יקרה ברגע שאעזוב? איך אני יכול לוותר ולהניח את כל מה שהשגתי?'

דוד המלך מקפל במשפט קצר בן חמש מילים את הסוד הגדול של 'שריר השמיטה' - **"הַרְפּוּ וּדְעוּ כִּי אָנֹכִי אֶ-להים"** (תהילים מו ,יא).

ההרפיה היא ביטוי של אמונה. של ענוה. של ויתור. של סבלנות. של ידיעת המקום הנכון שלי.

ההרפיה משחררת את אדם מאחיזתו העיקשת במציאות ונותנת פתח להתרחשות חיצונית לפעול בעולמו.

ההרפיה יוצרת ריחוק שעל ידו מברר האדם את טיב הקשר בינו ובין מה שנאחז בו קודם. ישנם דברים שפשוט אי-אפשר לראות כשנמצאים בפנים, ורק נקודת המבט המרוחקת מגלה.

ההרפיה עוזרת לאזן את היחסים, להכניס לפרופורציות, להסתכל על התמונה בשלמותה (ומכאן פשר עמוק לתחום המופלא של 'טהרת המשפחה'. במעגל הזוגי החודשי חיוני להרפות כמה ימים מן המישור הפיזי כדי לשמור על מבנה בריא, מאוזן, טהור ומדויק של מערכת היחסים).

הרפיה היא ענווה. האדם מבין שלא בהכרח הוא השולט על המציאות. יש כוח גדול ממנו שהאדם מתבטל כלפיו.

ההרפיה, באופן פרדוקסאלי, דווקא נוסכת ביטחון על פני המרפה.כאשר מתפנה מקום בתוכנו, יש לקב"ה אפשרות להיכנס...

העמדה הנכונה

מי שיזכה לאמן ולהגמיש את שריר ההרפיה שלו יגלה שיש בידו כלי אדיר לחיים בריאים ושלווים יותר. הוא ישתמש בו כהורה כשיתברר שהילדים 'שלו' הם לא באמת שלו. הם גדלים להיות בני אדם עצמאיים עם רצונות משלהם, שלא תמיד תואמים בדיוק את דרכם של ההורים. הוא ישתמש בזה בקשר הזוגי, וישתחרר מן הרצון המתנשא לשנות את בן הזוג כדי להתאימו אל 'האמת שלי'. זה יועיל לו בכל מערכת יחסים בעבודה, בלימודים ובחברה, ומעל לכל יביא לעמדה נכונה וטובה יותר מול העולם ומול מי שברא אותו.

กพยุร์เ รีเธร์ กธุเ

תרגול <u>יוגה רכה / / 0/0</u> באווירה ביתית! שילוב תרגילי נשימה, דמיון מודרך ויוגה תרפיה האפח שניאי ותחושת קלילות בשול ובאחשה ०३४त तार्थात तार्थात एक एक प्रमा १६८० तार्थात तार्थात विश्वात विश्वात विश्वात विश्वात विश्वात विश्वात विश्वात व

> ימי א' בשעה -19:00, ימי ג' בשעה -18:15 רח' מכבים 100, שהם באהבה, לילי 7683685-250

<u>שיעור בספר</u> "חובות

יועבר עי" אבי אמאר

יתקיים אי"ה <u>בימי שלישי</u> בשעה 20:30 בבית הכנסת "שמחת משה" ברח' הירדן

במלאת 13 שנים

רון ריבליו ז"ל

(למניינם 5.2.15 למניינם "ט"ז שבט שיעור זכרון לעילוי נשמתו בבית הכנסת "מכבים" ע"י שלמה אנגל בשעה 21:00

ביום ששי י"ז שבט (6.2.15 למניינם) תתקיים **עליה לקברו** בבית העלמין חדיד 28:30 בשעה

מוקירי זכרו מוזמנים!

לפטירתו של חברנו <u>הלבבות"</u>

יתקיים אי"ה ביום חמישי

הציבור מוזמן!

מזל טוב!

לאורי שוורץ ומשפחתו, לרגל בר המצווה! לפז ברוכי ומשפחתה, לרגל בת המצווה! ללינוי שכטר ומשפחתה, לרגל בת המצווה!

> לרמי וריבה אביב, להולדת הנכד, בן למאיר ודנית!

לאיטה וירון מרלה, לרגל נישואי הבת רננה עב"ל אביעד!

לאבנר ואורה יעיש, לרגל נישואי הבת מור עב"ל ששי!

חברי קהילת שוהם, שולחים תנחומים **למשה ברנד** עם הסתלקותו של אביו ז"ל.

"מן השמים תנוחמו"

חברי קהילת שוהם, שולחים תנחומים לדוד בונצל עם הסתלקותו של **אביו ז"ל.**

"מן השמים תנוחמו"

<u>שיעור לנשים בפרשת השבוע</u> יתקיים אי"ה בבית משפחת כהן, רח' מכבים 79 ג', <u>בשעה 16:15</u>

